

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobkyně: **N. M.,** zastoupená Mgr. Petrou Severovou, advokátkou se sídlem 5. května 163, Sokolov, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 3. 2016, č. j. 16 Ad 21/2015 - 64,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 3. 2016, č. j. 16 Ad 21/2015 - 64, **se ruší.**

II. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 12. 2. 2015, č. j. X, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.

III. Žalobkyni **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

IV. Odměna a náhrada hotových výdajů advokátky Mgr. Petry Severové **se určuje** částkou 3900 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Rozhodnutím žalované ze dne 9. 1. 2015, č. j. X, byla zamítnuta žádost žalobkyně o zvýšení starobního důchodu, a to pro nesplnění podmínek § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v rozhodném znění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) a s přihlédnutím ke Smlouvě mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení, publ. pod č. 29/2003 Sb. m. s.

[2] Žalobkyně podala proti zmíněnému rozhodnutí námitky, které žalovaná rozhodnutím ze dne 12. 2. 2015, č. j. X, zamítla a napadené rozhodnutí potvrdila.

V odůvodnění předmětného rozhodnutí žalovaná mimo jiné uvedla, že v daném řízení o zvýšení starobního důchodu nelze posoudit a započíst doby pojištění získané žalobkyní v Rusku, tj. doby spadající do období od 1. 9. 1967 do 19. 5. 1975, neboť žalovaná zatím nedisponuje podkladem, kterým by ruský nositel pojištění (Penzijní fond RF) tyto doby potvrdil na příslušném formuláři v souladu se Smlouvou mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení, publ. pod č. 57/2014 Sb. m. s. (dále jen „Smlouva mezi ČR a RF“) a tento formulář zaslal žalované. Pro zahájení mezistátního řízení mezi žalovanou a Penzijním fondem RF je třeba, aby žalobkyně na příslušné okresní správě sociálního zabezpečení (dále jen „OSSZ“) vyplnila formulář CZ 207/RU 12, ve kterém uvede všechny relevantní skutečnosti pro započtení doby pojištění získané na území Ruska. Současně je nutno předložit potřebné doklady. O tomto postupu, tj. o nutnosti vyplnit zmíněný formulář na příslušné OSSZ a doložit potřebné doklady včetně jejich konkrétního vyjmenování, byla žalobkyně podrobně poučena v napadeném rozhodnutí. V napadeném rozhodnutí byla žalobkyně poučena též o tom, že řízení s ruským nositelem pojištění o potvrzení ruské doby pojištění pro posouzení nároku na starobní důchod dle výše zmíněné Smlouvy mezi ČR a RF bude zahájeno po obdržení požadovaného, tj. po vyplnění výše uvedeného formuláře na OSSZ a předložení potřebných podkladů.

[3] Žalobkyně podala proti rozhodnutí o námitkách žalobu ke Krajskému soudu v Plzni, který ji rozsudkem ze dne 29. 3. 2016, č. j. 16 Ad 21/2015 – 64, zamítl. V odůvodnění krajský soud uvedl, že žalobkyně přes své přesvědčení vyjádřené v žalobě i dalších vyjádřeních v průběhu soudního řízení neprokázala pochybení žalované při vydání žalobou napadeného rozhodnutí ze dne 12. 2. 2015. Ačkoliv ve věci nebylo rozhodnuto dle představ žalobkyně, její argumentace nemá oporu v relevantní právní úpravě. Starobní důchod byl žalobkyni přiznán od jí požadovaného data 17. 7. 2008 ve výši 4285 Kč měsíčně (základní výměra 1700 Kč a procentní výměra 2585 Kč, celkem započteno 27 let doby pojištění získané v ČR a na Ukrajině) rozhodnutím ze dne 4. 6. 2009. Dále rozhodnutím ze dne 19. 7. 2011 byl žalobkyni od 17. 7. 2008 zvýšen starobní důchod na částku 4 572 Kč měsíčně po započítání doby péče o dítě (doba pojištění celkem 30 let). Žalovaná při svém rozhodování vycházela z podkladů, které měla k dispozici, včetně podkladů poskytnutých ukrajinským nositelem pojištění a postupovala zcela v souladu s českými právními předpisy a započítala žalobkyni i dobu péče o dítě (náhradní doba pojištění se dle zákona do doby pojištění započítává v rozsahu 80 %), přičemž při započítání kryjících se dob zaměstnání a péče o dítě žalovaná upřednostnila dobu zaměstnání, jelikož to pro žalobkyni bylo výhodnější. V rozhodnutí ze dne 12. 2. 2015 se žalovaná vyjádřila ke všem námitkám, z nichž žádnou neuznala důvodnou; odůvodnění rozhodnutí je zcela srozumitelné a pochopitelné.

[4] Námitka žalobkyně o nesprávné výši přiznaného starobního důchodu dle krajského soudu není důvodná, neboť žalovaná zohlednila při přiznání starobního důchodu všechny rozhodné a jí známé skutečnosti a postupovala v souladu s právními předpisy, když za rozhodné období pro výpočet důchodu v souladu se zákonem stanovila období 1986-2007 (§ 18 odst. 1 a 4 zákona o důchodovém pojištění). Rovněž se krajský soud ztotožnil s argumentací žalované ohledně toho, že napadeným rozhodnutím nedošlo k porušení Listiny základních práv a svobod, která odkazuje na příslušný zákon, jímž je zákon o důchodovém pojištění, dle něhož žalovaná při rozhodování o žádosti žalobkyně také postupovala.

pokračování

[5] Nedůvodná je dle krajského soudu rovněž námitka vztahující se k nezapočtení doby pojištění získané žalobkyní na území současné RF, jelikož, jak opakovaně zdůraznila žalovaná, je rozhodující doba, kterou jako dobu pojištění vykáže příslušný nositel pojištění, tj. Penzijní fond RF (nepostačuje tedy žalobkyní předložená pracovní knížka, byť v ní jsou uvedeny údaje o zaměstnání žalobkyně na Ukrajině a v RF), přičemž pro zahájení řízení ohledně ruské doby pojištění je nezbytná spolupráce pojištěnce, tj. žalobkyně, která byla opakovaně poučena žalovanou (zejména v dopise ze dne 16. 2. 2015), jak postupovat, přesto tak v roce 2015 v plném rozsahu neučinila (zaslala pouze příslušný formulář, nikoli potřebné doklady). Dle krajského soudu žalobkyně neposkytla žalované potřebnou součinnost, jelikož při podání žádosti o starobní důchod vůbec neuvedla, že pracovala kromě Ukrajiny i v RF. V opačném případě by žalovaná zahájila řízení kromě Ukrajiny i s RF. Tedy nikoli žalovaná, ale žalobkyně způsobila, že dosud nebylo možno započítat pro výpočet důchodu i dobu pojištění získanou v RF. Jak ostatně žalovaná sdělila, po doručení potvrzení Penzijního fondu RF o dobách pojištění žalobkyně bude postupováno ve smyslu § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění a při výpočtu starobního důchodu bude zohledněna další doba pojištění, což se nepochybně projeví na jeho výši vzhledem k tomu, že výše procentní výměry starobního důchodu za každý celý rok doby pojištění získané do doby vzniku nároku na tento důchod činí 1,5 % výpočtového základu měsíčně (§ 34 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění). Platí tedy, že čím více let lze vykázat v rámci doby pojištění, tím vyšší je procentní výměra výpočtového základu, přičemž základní výměra je pro všechny pojištěnce stanovena zákonem (v roce 2008 činila 1700 Kč měsíčně). Záleží tedy pouze na žalobkyni, kdy žalované doručí požadované ověřené doklady pro zahájení řízení s ruským nositelem pojištění. Je totiž v zájmu žalobkyně, aby se v tomto směru řídila pokyny žalované. Tím, že žalobkyně dostatečně nespolupracuje, sama způsobuje, že řízení tak dlouho trvá, což neoprávněně vyčítá žalované. Následně krajský soud odkázal na příslušné pasáže žalobou napadeného rozhodnutí žalované a podotkl, že se žalovaná s námitkami žalobkyně v odůvodnění napadeného rozhodnutí vypořádala přiléhavou a vyčerpávající právní argumentací, a není proto třeba se duplicitně vyjadřovat k opakujícím se námitkám obsaženým v žalobě.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalované

[6] Žalobkyně (stěžovatelka) napadla rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Stěžovatelka označila napadený rozsudek za nepřezkoumatelný, neboť krajský soud neprovedl dokazování v potřebném a stěžovatelkou navrženém rozsahu.

[7] Stěžovatelka dále vyjádřila nesouhlas s tvrzením, že žalovaná v napadeném rozhodnutí vycházela z podkladů, které měla k dispozici, včetně podkladů poskytnutých ukrajinským nositelem pojištění. Pokud by žalovaná vycházela z podkladů, které měla k dispozici v době zahájení řízení o přiznání starobního důchodu, tedy zejména z údajů obsažených v pracovní knížce a údajů poskytnutých stěžovatelkou, musela by dle stěžovatelky postupovat z vlastní iniciativy za účelem získání dalších informací o době pojištění stěžovatelky ve smyslu čl. 13 Dohody mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o sociálním pojištění, publ. pod č. 116/1960

Sb. (dále jen „Dohoda mezi ČSR a SSSR“). Stěžovatelce byl přiznán nárok na starobní důchod ode dne 17. 7. 2008. V roce 2008 přestala být zmíněná dohoda platnou ve vztahu k RF, neboť dne 4. 6. 2008 byla spolu s příslušným protokolem českou stranou jednostranně vypovězena s účinností k 31. 12. 2008. Pro posouzení uplatnitelnosti Dohody mezi ČSR a SSSR je proto dle stěžovatelky rozhodné datum 17. 7. 2008. Pokud žalovaná i krajský soud vycházejí ve svých závěrech ze Smlouvy mezi ČR a RF, je takový postup nezákonný s ohledem na dobu, kdy byl stěžovatelce starobní důchod přiznán. Žalovaná dle stěžovatelky měla přihlížet k doložené pracovní knížce, ze které zřetelně vyplývá doba pojištění získaná na území nynější RF, a byla povinna provést nutná opatření za účelem zjištění potřebných informací o okolnostech rozhodných pro přiznání důchodu.

[8] Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[9] Stěžovatelka dále zaslala doplnění kasační stížnosti, v němž namítala, že není pravdivé tvrzení žalované, podle něhož stěžovatelka při podání žádosti o starobní důchod nesdělila správnímu orgánu, že pracovala v rozhodném období na území RF. Toto tvrzení žalované je vyvráceno přípisy žalované ze dne 11. 2. 2009 a 4. 6. 2009. Z těchto přípisů jednoznačně vyplývá, že žalovaná nezahájila řízení s Penzijním fondem RF ohledně potvrzení doby zaměstnání na území Ruska pouze z toho důvodu, že se domnívala, že stěžovatelka není občanem ČR, přičemž již v době podání žádosti o starobní důchod neměla žalovaná pochybnosti o tom, že stěžovatelka, jak žalované sdělila, pracovala na území RF. Žalovaná přitom byla obeznámena s tím, čí je stěžovatelka občankou, neboť má přístup do příslušného registru obyvatel.

[10] Závěrem stěžovatelka poznamenala, že není její chybou, že žalovaná zaslala správnímu orgánu Ukrajiny veškeré podklady, aniž by si pořídila kopie listin doložených stěžovatelkou. Stěžovatelka má proto za to, že pouze kvůli nesprávnému úřednímu postupu žalované nebyl zjištěn skutkový stav ohledně doby zaměstnání stěžovatelky způsobem předvídaným příslušnými mezinárodními dohodami.

[11] Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti předně odkázala na všechna svá předchozí vyjádření k žalobě a konstatovala, že ačkoliv byla stěžovatelka napadeným rozhodnutím a přípisem ze dne 16. 2. 2015 upozorněna na nutnost uplatnit formulář Prohlášení týkající se historie osobního pojištění (zaměstnání) CZ 207 RU 12 (příloha č. 14) prostřednictvím příslušné OSSZ, dále na nutnost prokázání trvalého pobytu ke dni 31. 12. 2008 v České republice nebo v Rusku, předložení dokladu o odhlášení z trvalého pobytu v Rusku vydaného ruským orgánem, potvrzení o získání českého občanství a veškerých dokladů prokazujících doby pojištění (zaměstnání, studia apod.) v Rusku, do dnešního dne tuto nezbytnou součinnost neposkytla. Podáním doručeným žalované dne 26. 1. 2015 sice byly předloženy některé doklady, mezi nimi i listina o státním občanství České republiky a potvrzení o povolení trvalého pobytu od 7. 9. 1999, avšak tyto listiny samy o sobě nemohou postačovat pro rozhodnutí o žádosti stěžovatelky. Žalovaná dále poukázala na napadený rozsudek krajského soudu, v němž byl stěžovatelce celý postup žalované rovněž podrobně vysvětlen a který žalovaná považuje za přesvědčivý. Z tohoto důvodu žalovaná navrhla, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

pokračování

[12] Žalovaná dále Nejvyššímu správnímu soudu zaslala doplňující sdělení, v němž uvedla, že obdržela formulář ruského nositele pojištění ze dne 24. 3. 2017, jehož součástí je i formulář RU 1/CZ 001 a dále formulář RU 2/CZ 205, kterým ruský nositel pojištění vykazuje dobu pojištění stěžovatelky v rozmezí let 1967 až 1975. I přes to, že tato doba byla jednou z námitek stěžovatelky proti žalobou napadenému rozhodnutí, byla sporná doba pojištění žalované předložena až nyní, a je tak zcela logické, že žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno na podkladě dostatečně zjištěného skutkového stavu.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[13] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[14] Nejvyšší správní soud dále posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je v dále uvedeném rozsahu důvodná.

[15] Předmětem sporu v projednávané věci je režim dob pojištění v období od 1. 9. 1967 do 19. 5. 1975, které stěžovatelka dle své pracovní knížky nabyla na území Ruska, a otázka, zda tyto doby pojištění byla žalovaná oprávněna a povinna zohlednit.

[16] Stěžovatelka v kasační stížnosti namítala, že měla být aplikována Dohoda mezi ČSR a SSSR, neboť považuje za rozhodné datum 17. 7. 2008, od něhož jí byl přiznán nárok na starobní důchod. Žalovaná i krajský soud proto dle stěžovatelky pochybily tím, že vycházely ze Smlouvy mezi ČR a RF.

[17] Nejvyšší správní soud v této souvislosti předně podotýká, že stěžovatelce byl přiznán starobní důchod ode dne 17. 7. 2008 rozhodnutím žalované ze dne 4. 6. 2009, č. X, přičemž toto rozhodnutí stěžovatelka nenapadla správní žalobou. V nyní posuzované věci je přezkoumáváno rozhodnutí žalované ze dne 12. 2. 2015, č. j. X, kterým byly zamítnuty námitky stěžovatelky a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 9. 1. 2015, č. j. X, jímž nebylo vyhověno žádosti stěžovatelky o zvýšení starobního důchodu.

[18] Dohoda mezi ČSR a SSSR byla Českou republikou vypovězena dne 4. 6. 2008 a své platnosti ve vztahu k Ruské federaci pozbyla dne 31. 12. 2008 (viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí publikované pod č. 87/2008 Sb. m s.), aniž by byla přímo nahrazena novou dvoustrannou smlouvou. Od 1. 1. 2009 tedy žalovaná neměla k dispozici právní nástroje, které upravovala zmíněná dohoda (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 8. 2010, č. j. 6 Ads 10/2010 – 50, všechna zde citovaná rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz). V době rozhodování

žalované o žádosti stěžovatelky o zvýšení starobního důchodu dle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění tedy již Dohoda mezi ČSR a SSSR nebyla aplikovatelná.

[19] Nad rámec uvedeného lze rovněž upozornit na to, že stěžovatelkou zmiňovaná dohoda byla založena na státoobčanském principu a bylo ji tak možné uplatnit pouze vůči státním příslušníkům jedné ze smluvních stran (resp. po zániku ČSFR a SSSR vůči občanům ČR a RF, případně dalších nástupnických států bývalého Sovětského svazu, které do této dohody sukcedovaly, což byl i případ Ukrajiny, vůči níž ovšem Dohoda mezi ČSR a SSSR pozbyla platnosti dnem 28. 2. 2000 na základě Protokolu mezi vládou České republiky a kabinetem ministrů Ukrajiny o dvoustranných smluvních vztazích mezi Českou republikou a Ukrajinou, jak bylo oznámeno sdělením Ministerstva zahraničních věcí publikovaným pod č. 81/2000 Sb. m. s. – k tomu srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 3. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 420/09, bod 32). Vzhledem k tomu, že v době rozhodování o starobním důchodu měla stěžovatelka ukrajinské státní občanství, přičemž státní občanství ČR dle správního spisu nabyla až dne 20. 12. 2010, příslušná dohoda se na ni nevztahovala a žalovaná tedy nijak nepochybila, pokud podle ní v řízení o přiznání starobního důchodu nepostupovala. Vzhledem k tomu, že příslušná dohoda byla následně vypovězena a pozbyla účinnosti ke dni 31. 12. 2008, nemohla žalovaná dle této dohody postupovat ani po té, co stěžovatelka nabyla české státní občanství a tuto skutečnost žalované doložila. Nejvyšší správní soud chápe, že stěžovatelka může pociťovat tento stav jako nespravedlivý, jak však vyplývá z výše uvedeného, je důsledkem řádné aplikace pozitivního práva, a nelze tedy souhlasit se stěžovatelkou, že by daná situace nastala pochybením žalované.

[20] Ke změně právního stavu následně došlo dne 1. 11. 2014, kdy vstoupila v platnost Smlouva mezi ČR a RF, která opětovně zavedla smluvní základ pro rovnost v nakládání mezi občany ČR a RF v oblasti sociálního zabezpečení a upravila působnost smluvních stran.

[21] Stěžovatelka přitom namítala rovněž to, že žalovaná měla přihlížet k doložené pracovní knížce, ze které zřetelně vyplývá doba pojištění získaná na území nynější RF, a že byla povinna provést nutná opatření za účelem zjištění potřebných informací o okolnostech rozhodných pro přiznání důchodu. Byť stěžovatelka tuto námitku nesprávně vztahovala k aplikaci Dohody mezi ČSR a SSSR, lze se jí zabývat i ve vztahu k aplikaci Smlouvy mezi ČR a RF pro účely posouzení žádosti stěžovatelky o zvýšení starobního důchodu, která je předmětem nynější věci.

[22] Z přechodného ustanovení obsaženého v čl. 30 odst. 3 Smlouvy mezi ČR a RF přitom vyplývá, že „[p]*ro stanovení nároků na důchody a dávky podle této smlouvy se přihlédne také k dobám pojištění (zaměstnání), které byly získány před vstupem této smlouvy v platnost. Přitom doby pojištění (zaměstnání) získané do 31. prosince 2008 na území jedné ze smluvních stran vezme v úvahu ta smluvní strana, na jejímž území měla osoba k tomuto dni trvalé bydliště, avšak pouze v rozsahu, ve kterém nejsou tyto doby již zhodnoceny pro stanovení výše důchodu nebo dávky přiznané druhou smluvní stranou, a za předpokladu, že daná osoba získala k uvedenému datu alespoň 1 rok pojištění podle právních předpisů smluvní strany, která má podle tohoto odstavce doby pojištění (zaměstnání) vzít v úvahu. Pokud nebude tato podmínka splněna, doby pojištění (zaměstnání) vezme v úvahu ta smluvní strana, podle jejíchž právních předpisů byly skutečně získány*“.

pokračování

[23] Definici místa trvalého bydliště podle Smlouvy mezi ČR a RF upravuje čl. 13 Ujednání mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a Ministerstvem práce a sociální ochrany Ruské federace k provádění Smlouvy mezi Českou republikou a Ruskou federací o sociálním zabezpečení ze dne 8. prosince 2011, publ. pod č. 58/2014 Sb. m. s. (dále jen „prováděcí ujednání"), dle něhož platí, že „[p]*ro účely provádění Smlouvy se má za to, že pracovníci a jejich rodinní příslušníci legálně trvale bydlí nebo přechodně pobývají na území smluvních stran své státní příslušnosti, nepředloží-li doklady potvrzující trvalé bydliště nebo přechodný pobyt na území druhé smluvní strany a odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti. Při tom legální trvalé bydliště nebo přechodný pobyt a odhlášení z evidence na území smluvních stran se posuzuje na základě dokladů a v souladu s postupem stanoveným právními předpisy příslušné smluvní strany* [odst. 1]. *Ustanovení odstavce 1 tohoto článku se použijí také pro účely určení místa trvalého bydliště ke dni 31. prosince 2008 pro účely provádění článku 30 odstavce 3 Smlouvy* [odst. 2]".

[24] Z citovaných ustanovení jasně vyplývá, že pro určení režimu dob pojištění do 31. 12. 2008 je rozhodné pouze místo trvalého bydliště pracovníka, a to právě ke dni 31. 12. 2008 (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 3. 2017, č. j. 9 Ads 228/2016 – 28, či ze dne 30. 3. 2017, č. j. 1 Ads 330/2016 – 28). Pro určení místa trvalého bydliště přitom zavádí čl. 13 prováděcího ujednání domněnku místa trvalého bydliště ve státě, jehož byl pracovník k rozhodnému datu příslušníkem, kterou lze vyvrátit předložením dokladů o trvalém bydlišti na území druhé smluvní strany a o odhlášení z evidence na území smluvní strany své státní příslušnosti. Z hlediska tohoto ustanovení je ovšem stěžovatelka atypický případ, neboť ke dni 31. 12. 2008 nebyla státní příslušnicí ani jedné smluvní strany budoucí Smlouvy mezi ČR a RF, ale občankou Ukrajiny. Její povinností po podání žádosti o zvýšení starobního důchodu bylo i tak prokázat, že měla ke dni 31. 12. 2008 trvalé bydliště na území ČR, aby žalovaná mohla vzít v úvahu sporné doby pojištění na území Ruska v období od 1. 9. 1967 do 19. 5. 1975. Po stěžovatelce však nelze podle názoru Nejvyššího správního soudu požadovat, aby prokázala k uvedenému datu odhlášení z evidence na území Ruské federace jakožto druhé smluvní strany, neboť stěžovatelka občankou tohoto státu nebyla.

[25] Žalovaná stěžovatelku v rozhodnutí ze dne 9. 1. 2015, č. j. X, informovala o nutnosti postupu dle Smlouvy mezi ČR a RF a poučila ji následovně: „*Aby bylo možné zahájit řízení s Penzijním fondem Ruské federace je třeba, aby účastník řízení na příslušné OSSZ vyplnil formulář Prohlášení týkající se historie osobního pojištění (zaměstnání) CZ 207/RU 12 (příloha 14), v němž uvede všechny doby pojištění získané na území Ruska včetně péče o děti. Dále je nutné předložit doklad vydaný příslušným orgánem ČR nebo Ruska prokazující trvalý pobyt k 31. 12. 2008 v ČR nebo Rusku, doklad o odhlášení z trvalého pobytu v Rusku, vydaný ruským orgánem (pokud se prokazuje trvalý pobyt k 31. 12. 2008 v ČR), případně potvrzení o získání českého státního občanství k 31. 12. 2008 a veškeré doklady prokazující doby pojištění (zaměstnání, studia apod.) v Rusku (pracovní knížku, diplom, vojenskou knížku, příp. jejich ověřené kopie). Po obdržení požadovaného, bude zahájeno řízení s Penzijním fondem Ruské federace ohledně potvrzení ruské doby pojištění, pro posouzení nároku na starobní důchod dle výše uvedené Smlouvy.*"

[26] Toto poučení tedy bylo v zásadě správné až na to, že po stěžovatelce neměl být podle názoru Nejvyššího správního soudu požadován zmiňovaný *„doklad o odhlášení z trvalého pobytu v Rusku, vydaný ruským orgánem“*. Stěžovatelka na uvedené poučení navíc reagovala tím, že dne 26. 1. 2015 žalované doručila mj. následující dokumenty: listinu o udělení státního občanství potvrzující složení státoobčanského slibu dne 20. 12. 2010; dále potvrzení Policie ČR ze dne 1. 4. 2008 o tom, že stěžovatelka měla k uvedenému dni na území ČR povolen trvalý pobyt, a to od 7. 9. 1999, přičemž jí byl vydán průkaz o povolení k trvalému pobytu č. X a k trvalému pobytu byla hlášena na adrese K.– D. 15, Karlovarský kraj; a konečně úřední překlad pracovní knížky stěžovatelky dokládající mj. její vzdělávání a zaměstnání na území Ruska ve sporném období od 1. 9. 1967 do 19. 5. 1975. Stěžovatelka dále dne 6. 2. 2015 žalované doručila vyplněný formulář CZ 207/RU 12, z něhož sice není patrné, že by ho stěžovatelka uplatnila u příslušné OSSZ, nicméně jsou v něm uvedeny zmiňované sporné doby pojištění na území Ruska.

[27] Teprve po obdržení uvedených dokladů žalovaná vydala své rozhodnutí o námitkách ze dne 12. 2. 2015, č. j. X, v němž ovšem na předložení těchto dokladů stěžovatelkou žádným způsobem nereagovala. Žalovaná pouze zopakovala, že je třeba, aby stěžovatelka na příslušné OSSZ vyplnila formulář CZ 207/RU 12, ve kterém uvede všechny relevantní skutečnosti pro započtení doby pojištění získané na území Ruska a současně předloží potřebné doklady, o nichž byla podrobně poučena v námitkami napadeném rozhodnutí. Skutečnost, že tak stěžovatelka přinejmenším částečně učinila, žalovaná nijak nereflektovala. Bylo by tedy pouhou spekulací domýšlet za této situace za žalovanou to, co naznačuje až ve svých pozdějších vyjádřeních, tedy, že např. potvrzení o povolení trvalého pobytu stěžovatelky na území ČR ke dni 1. 4. 2008, za situace, kdy stěžovatelka nabyla státní občanství ČR až dne 20. 12. 2010 a kdy bylo tedy třeba dokazovat její trvalé bydliště na území ČR ke dni 31. 12. 2008, považuje žalovaná za nedostačující (je ovšem také třeba připomenout, že ve správním spise se nachází rovněž potvrzení o trvalém pobytu stěžovatelky na území ČR ke dni 17. 9. 2008 s tím, že průkaz povolení k pobytu měl být platný do 9. 5. 2015). V každém případě, podle ustálené judikatury správních soudů musí být v samotném žalobou napadeném rozhodnutí správního orgánu obsaženo dostatečné zdůvodnění jeho skutkových i právních závěrů tak, aby toto rozhodnutí bylo soudem plně přezkoumatelné, přičemž tuto povinnost nelze dodatečně nahrazovat vyjádřením správního orgánu v soudním řízení správním. Žalovaná měla nepochybně povinnost v rozhodnutí o námitkách přezkoumatelným způsobem zhodnotit doklady předložené stěžovatelkou po vydání námitkami napadeného rozhodnutí, včetně vyplněného formuláře CZ 207/RU 12, a pokud by je shledala nedostatečnými, uvést a zároveň tím stěžovatelku poučit o tom, které tyto doklady a v čem konkrétně jsou nedostatečné či neúplné a co konkrétně tedy ještě musí stěžovatelka předložit či učinit, aby bylo možné zahájit řízení s ruským nositelem pojištění o potvrzení ruských dob pojištění pro posouzení výše nároku na starobní důchod. V rámci řízení o kasační stížnosti žalovaná následně informovala zdejší soud o tom, že uvedené řízení nakonec bylo zahájeno, resp. že žalovaná nezbytná potvrzení ruského nositele pojištění obdržela; k tomu však došlo až v roce 2017.

[28] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že shledal žalobou napadené rozhodnutí o námitkách v daném ohledu nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů, a pro tuto vadu měl krajský soud toto rozhodnutí zrušit, namísto toho však sám konstatoval, že

stěžovatelka v roce 2015 „*zaslala pouze příslušný formulář, nikoli potřebné doklady*“, což je skutkový závěr, který přinejmenším zčásti odporuje obsahu správního spisu.

[29] V uvedeném rozsahu tedy Nejvyšší správní soud shledal výše uvedenou kasační námitku důvodnou.

[30] Naopak nedůvodnou shledal Nejvyšší správní soud námitku stěžovatelky, dle které je rozsudek krajského soudu nepřezkoumatelný, neboť krajský soud neprovedl stěžovatelkou navrhované důkazy. Zmíněná kasační námitka zůstala zcela obecná a stěží tak může dostát požadavkům na formulaci kasačních důvodů (srov. např. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 - 58, publ. pod č. 835/2006 Sb. NSS, k řádné formulaci žalobního bodu). Stěžovatelka zejména nijak nekonkretizovala, jaké důkazy dle jejího přesvědčení měly být provedeny. V uvedené věci přitom krajský soud rozhodoval bez jednání, přičemž účastníci řízení byli o této možnosti dle § 51 odst. 1 s. ř. s. řádně vyrozuměni a ve stanovené lhůtě nevyjádřili soudu svůj nesouhlas. Krajský soud následně při ověřování skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí žalované, vycházel z údajů obsažených ve správním spisu, přičemž tento postup nepřestavuje dokazování ve smyslu § 52 s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008 - 117, publ. pod č. 2383/2011 Sb. NSS). Nad rámec zmíněného nesprávného skutkového závěru tedy nelze krajskému soudu v daném ohledu ničeho vytýkat.

IV. Závěr a náklady řízení

[31] Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost ve výše vymezeném rozsahu důvodnou, a proto v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. napadený rozsudek krajského soudu zrušil.

[32] Vzhledem k tomu, že v dalším řízení by krajský soud, na základě závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu, neměl vzhledem ke zjištěným vadám jinou možnost než zrušit rozhodnutí žalované, rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. tak, že sám rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení. V něm bude žalovaná vázána právním názorem Nejvyššího správního soudu vyjádřeným v tomto rozsudku.

[33] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného správního orgánu, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatelka měla ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. by jí tedy vůči neúspěšné žalované příslušelo právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů řízení, Nejvyšší správní soud však dospěl k závěru, že jí ani v jednom z těchto řízení náklady nevznikly, neboť obě byla ze zákona osvobozena od soudních poplatků a dále v řízení o žalobě stěžovatelka nebyla právně zastoupena a v řízení o kasační stížnosti byla zastoupena advokátkou, kterou jí ustanovil zdejší soud. Nejvyšší správní soud tedy stěžovatelce náhradu nákladů řízení nepřiznal.

[34] Ustanovená zástupkyně Mgr. Petra Severová odměnu a hotové výdaje v řízení o kasační stížnosti nevyčíslila. Nejvyšší správní soud tak vycházel z obsahu spisu a přiznal ustanovené zástupkyni odměnu za tři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, doplnění kasační stížnosti a právní porada s klientem ze dne 22. 8. 2016) po 1000 Kč podle § 11 odst. 1 písm. b), c) a d) ve spojení s § 9 odst. 2 a § 7 bodem 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v účinném znění, a paušální náhradu hotových výdajů ve výši 3 x 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, celkem tedy 3900 Kč.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 9. října 2017

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu